

Περιγραφή Μαθήματος-Εισαγωγή στις δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμούς

Παρουσίαση 1

**ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ
ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ**

Δρ. Κων/νος Κάρρας

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

 Athens University of Economics and Business

Περιγραφή Μαθήματος

Αριθμ. Εβδομ.	Θεματική Ενότητα
1	<p>Περιγραφή του μαθήματος Εισαγωγή στις δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμούς.</p> <ul style="list-style-type: none">• Κατανόηση της έννοιας δημόσιος οργανισμός.• Διαχωρισμός Δημόσιων Επιχειρήσεων και μη Κερδοσκοπικών Οργανισμών.• Ιδιαιτερότητες των δημόσιων οργανισμών.• Περιβάλλον στο οποίο λειτουργούν οι δημόσιοι οργανισμοί.• Η επίδραση της δημόσιας πολιτικής.• Η πρόκληση της διοίκησης των δημόσιων οργανισμών.• Η σημασία του ρόλου της χρηματοοικονομικής διοίκησης στους δημόσιους οργανισμούς.

Περιγραφή Μαθήματος

2	<p>Μικροοικονομική Προσέγγιση στους Δημόσιους Οργανισμούς.</p> <ul style="list-style-type: none">• Τιμολογιακή πολιτική δημόσιων οργανισμών- Αποφάσεις τιμολόγησης με σταθερό και με φθίνον κόστος, βραχυχρόνιο ή μακροχρόνιο κόστος.• Τιμολογιακή πολιτική δημόσιων οργανισμών - προσέγγιση μέγιστου φορτίου.
3	<p>Μικροοικονομική Προσέγγιση στους Δημόσιους Οργανισμούς</p> <ul style="list-style-type: none">• Τιμολογιακή πολιτική δημόσιων οργανισμών - προσέγγιση μέγιστου φορτίου.• Θεωρητικό πλαίσιο της παρεμβατικής πολιτικής.• Ανάλυση Τιμολόγησης - πλεόνασμα καταναλωτή και παραγωγού.• Ανάλυση Συμπεριφοράς μίας δημόσιας επιχείρησης (Bureaucracy Model).
4	<p>Μικροοικονομική Προσέγγιση στους Δημόσιους Οργανισμούς</p> <ul style="list-style-type: none">• Τιμολογιακή πολιτική δημόσιων οργανισμών - Μακροχρόνια επενδυτική λήψη απόφασης- Utilities, παράδειγμα.• Ιδιωτικοποίηση

Περιγραφή Μαθήματος

5	Χρηματοοικονομική Προσέγγιση στους Δημόσιους Οργανισμούς <ul style="list-style-type: none">• Σχεδιασμός - Προϋπολογισμός• Ανάλυση Κόστους-Costs Analysis
6	Χρηματοοικονομική Προσέγγιση στους Δημόσιους Οργανισμούς <ul style="list-style-type: none">• Capital Budgeting - Χρηματοδότηση (Long -Term Financing)
7	Χρηματοοικονομική Προσέγγιση στους Δημόσιους Οργανισμούς <ul style="list-style-type: none">• Working Capital Management and Short-Term Financing and Planning• Variance Analysis

Περιγραφή Μαθήματος

8	Χρηματοοικονομική Προσέγγιση στους Δημόσιους Οργανισμούς <ul style="list-style-type: none">• Ανάλυση Χρηματοοικονομικών και Λογιστικών Καταστάσεων.• Αναφορές και Έλεγχος (reporting and audit)
9	Project Finance <ul style="list-style-type: none">• Μεταφορές και Επικοινωνίες• Ενέργεια (Cogeneration)• Υπηρεσίες Υγείας• Εκπαίδευση• Συμπράξεις Δημοσίου Ιδιωτικού Τομέα (νέο πλαίσιο για την Ελλάδα)
10	Επαναλήψεις

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Η έννοια της δημόσιας επιχείρησης αναφέρεται σε έναν οργανισμό ο οποίος συνδυάζει συστατικά στοιχεία τόσο του «δημόσιου χαρακτήρα» (publicness) όσο και του «επιχειρηματικού» (enterprise).

- Τα στοιχεία του δημόσιου χαρακτήρα :
 - Ηγούνται από δημόσια πρόσωπα.
 - Κέρδη και οφέλη κατευθύνονται στο δημόσιο
 - Κοινωνική υπευθυνότητα-λογοδοσία.
- Τα χαρακτηριστικά της επιχειρηματικής φύσης του οργανισμού :
 - Διάρθρωση επιχείρησης
 - Οικονομικά βιώσιμη επιχείρηση
 - Τιμολογιακή πολιτική

Εισαγωγή στις δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμούς

- Η ίδρυση και λειτουργία δημόσιων επιχειρήσεων και οργανισμών αναφέρεται ουσιαστικά στην παρέμβαση του κράτους στην διαδικασία παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών. Γενικά, στα πλαίσια της οικονομίας τα αγαθά που παράγονται και διακινούνται μπορούν να ταξινομηθούν στις ακόλουθες κατηγορίες:
 - Ιδιωτικά αγαθά, που παράγονται και παρέχονται από τον ιδιωτικό τομέα, έναντι τιμήματος (π.χ., καταναλωτικά είδη). Η κατηγορία αυτή δεν εμπίπτει στο πλαίσιο ανάλυσης του παρόντος κεφαλαίου.
 - Ιδιωτικά αγαθά, που παράγονται και παρέχονται από το κράτος (ΔΕΚΟ), έναντι τιμήματος (π.χ., τηλεπικοινωνίες, ηλεκτροφωτισμός).
 - Ιδιωτικά αγαθά, που παράγονται και παρέχονται από το κράτος δωρεάν (π.χ., υπηρεσίες εκπαίδευσης).
 - Δημόσια αγαθά, που παράγονται και παρέχονται από το κράτος δωρεάν (π.χ., υπηρεσίες δικαιοσύνης, έννομης τάξης, εκπαίδευση).
 - Δημόσια αγαθά, που παράγονται από τον ιδιωτικό τομέα, αλλά παρέχονται από το κράτος δωρεάν (π.χ., οπλικά συστήματα για τις ένοπλες δυνάμεις).

Εισαγωγή στις δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμούς

□ Η φύση και η οργάνωση των Δημόσιων Επιχειρήσεων (αμιγείς και μικτές).

- Εξολοκλήρου εξαρτημένες επιχειρήσεις
 - Διοικούνται σύμφωνα με τις αρχές της δημόσιας διοίκησης, από πρόσωπα επιλεγμένα από τις εκάστοτε Κυβερνήσεις (στην Ελλάδα έχουν την μορφή Νομικού Προσώπου Δημόσιου Δικαίου)
 - Δεν έχουν οικονομική αυτοτέλεια (ο προϋπολογισμός τους είναι ενσωματωμένος στον κρατικό προϋπολογισμό),
 - Η διαχείριση των εσόδων και δαπανών τους γίνεται με βάση τις διατάξεις του δημόσιου λογιστικού,
 - Υπάρχει πρόσφορο έδαφος για πολιτικές παρεμβάσεις (π.χ. στις προσλήψεις),
 - Χαρακτηρίζονται από περιορισμένη ευελιξία στην λήψη και εφαρμογή αποφάσεων (εργατικό δυναμικό).

Εισαγωγή στις δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμούς

- Εξολοκλήρου αυτονομημένες επιχειρήσεις.
 - Δεν έχουν καμιά διοικητική εξάρτηση από τη διοίκηση, αλλά διοικούνται από δικά τους όργανα. (συνήθως με τη μορφή των ανώνυμων εταιριών ή Νομικών Προσώπων Ιδιωτικού Δικαίου)
 - Έχουν δική τους περιουσία και δικό τους προϋπολογισμό, ο οποίος δεν διέπεται από τις διατάξεις του δημόσιου λογιστικού
 - Εμφανίζουν μεγαλύτερη ευελιξία στη λήψη των αποφάσεων.
 - Η εφαρμογή ιδιωτικοοικονομικών κριτηρίων
- Μερικά αυτονομημένες δημόσιες επιχειρήσεις.
 - Οι δημόσιες επιχειρήσεις λειτουργούν συνήθως ως ανώνυμες εταιρίες και διέπονται από τις διατάξεις του ιδιωτικού δικαίου (π.χ. προσλήψεις, προαγωγές, τοποθετήσεις και μεταθέσεις προσωπικού), και άρα λειτουργούν με μεγαλύτερη ορθολογικότητα.
 - Η δημόσια διοίκηση αποφασίζει για τα βασικά θέματα λειτουργίας και πολιτικής της επιχείρησης (στρατηγικές επιλογές, επενδυτική και τιμολογιακή πολιτική).

Εισαγωγή στις δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμούς

□ Η Σκοπιμότητα Ανάληψης Επιχειρηματικής Δραστηριότητας από το Δημόσιο

- Ανάληψη δραστηριοτήτων με φθίνον κόστος
- Ανάληψη δραστηριοτήτων που προκαλούν εξωτερικές κοινωνικές επιδράσεις
- Ανάληψη δραστηριοτήτων που δεν προσελκύουν την ιδιωτική επιχειρηματική πρωτοβουλία.
- Αύξηση του συναγωνισμού με σκοπό την μείωση των τιμών.
- Είσπραξη εσόδων.

Εισαγωγή στις δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμούς

Οι Στόχοι των Δημόσιων Επιχειρήσεων.

- Οι δημόσιες επιχειρήσεις αποτελούν ένα μέσο των δημόσιων φορέων για την πραγματοποίηση των στόχων τους:
 - η βελτίωση της κατανομής των πόρων,
 - η βελτίωση της διανομής του εισοδήματος και του πλούτου,
 - η σταθεροποίηση της οικονομίας και
 - η προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης.

Τομείς Δραστηριοποίησης Δημοσίων Επιχειρήσεων

- Η παραγωγή και διανομή ηλεκτρικής ενέργειας.
- Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες
- Υπηρεσίες Τηλεφωνίας.
- Ταχυδρομικές υπηρεσίες.
- Μεταφορές.
- Υπηρεσίες Υγείας, Εκπαίδευσης, και Κοινωνικών υπηρεσιών(μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί)

Εισαγωγή στις δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμούς

- ❑ **Ορισμός και χαρακτηριστικά των μη κερδοσκοπικών οργανισμών.**
 - Ο μη κερδοσκοπικός τομέας περιλαμβάνει οργανισμούς, σωματεία ή εταιρίες με κοινωνικό προσανατολισμό, που σκοπό έχουν την παροχή αγαθών (όπως η υγεία, η παιδεία, η εργασία), την προστασία συγκεκριμένων πληθυσμιακών ομάδων (π.χ. κοινωνικά αποκλεισμένων ατόμων), και γενικά την ικανοποίηση μιας πλεονάζουσας ζήτησης για κοινωνικά αγαθά, την οποία δεν καλύπτουν η ελεύθερη αγορά και ο δημόσιος τομέας.
 - Αν το κέρδος οδηγεί σε αύξηση του εισοδήματος των συναλλασσομένων, η πράξη θεωρείται κερδοσκοπική.
 - Χρήση του όρου πλεόνασμα ή καθαρά έσοδα
 - Διάθεση με τον πιο αποδοτικό τρόπο για την επίτευξη του σκοπού του και της βιωσιμότητάς του.

Εισαγωγή στις δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμούς

- **Οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί έχουν τα ακόλουθα χαρακτηριστικά γνωρίσματα:**
 - Κίνητρο για τη δημιουργία ή λειτουργία τους είναι η προσφορά κοινωνικού έργου και όχι το κέρδος.
 - Συλλογικό κτήμα όσων συνεισφέρουν οικονομικά στη δημιουργία και λειτουργία τους ή ακόμα και όσων λαμβάνουν τις υπηρεσίες τους (μη ύπαρξη μετοχών)
 - Η συνεισφορά δεν σημαίνει αποκόμιση οφέλους (εθελοντική εργασία ή εκούσιας οικονομικής ενίσχυσης σε ένα ίδρυμα)
 - Αποφάσεις με τη συναινετική ψήφο ενός εκλεγμένου ή διορισμένου διοικητικού σώματος.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

- Πηγές Εσόδων.
- Έλεγχος λειτουργίας και αποτελεσματικότητάς ΤΟΥΣ.
 - Διάκριση ως προς την κυριότητα (Δημόσια ή Ιδιωτική)
 - Διάκριση ως προς τον ελεγκτικό φορέα των υπηρεσιών τους
- Τομέα δραστηριοποίησης
 - Εκπαιδευτικοί Οργανισμοί
 - Οργανισμοί Ιατρικής Περίθαλψης και Κοινωνικής Πρόνοιας (Νοσοκομεία, υπηρεσίες παιδικής προστασίας κ.α).
 - Θρησκευτικοί Οργανισμοί (οίκοι ευγηρίας, ορφανοτροφεία κ.ά).
 - Φιλανθρωπικοί Οργανισμοί.
 - Ιδρύματα (Foundations)

ΘΕΩΡΙΕΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

- Θεωρία των δημόσιων αγαθών.
- Θεωρία αποτυχίας της συμφωνίας.
- Θεωρίες των κρατικών επιδοτήσεων.
- Θεωρία του Καταναλωτή
- Πλεονάζουσα ζήτηση
- Διαφοροποιημένη ζήτηση

ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΟΜΟΙΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΕ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ

□ Ομοιότητες

- Μέρος του ίδιου οικονομικού συστήματος.
- Μετατροπή οικονομικών πόρων σε αγαθά και υπηρεσίες.
- Διαδικασίες οικονομικής διαχείρισης.
- Απαραίτητες διαδικασίες η κατάρτιση προϋπολογισμού και απολογισμού των δαπανών, ο έλεγχος και η αξιολόγηση της λειτουργίας του, προκειμένου να διασφαλισθεί με το χαμηλότερο δυνατό κόστος, η αποτελεσματικότερη και περισσότερο ικανοποιητική χρήση των οικονομικών πόρων.

□ Διαφορές

- Το λόγο ύπαρξης των οργανισμών.
- Τις πηγές των οικονομικών πόρων.
- Κανονισμοί λειτουργίας και ο έλεγχος στον οποίο υπόκεινται.
- Πρόσβαση σε κεφάλαια κίνησης
- Εργατικό δυναμικό

Εισαγωγή στην Χρηματοοικονομική Διοίκηση Δημόσιων Οργανισμών

□ Χρηματοοικονομική Διοίκηση

- Το πεδίο της διαχείρισης που επικεντρώνεται στην δημιουργία χρηματοοικονομικών πληροφοριών με σκοπό την βελτίωση στην λήψη αποφάσεων.
- Σε μία κερδοσκοπική επιχείρηση ο στόχος είναι η αύξηση της ευημερίας των ιδιοκτητών της επιχείρησης.
- Σε ένα δημόσιο οργανισμό, η λήψη αποφάσεων κινείται στην κατεύθυνση επίτευξης των στόχων που έχουν προαναφερθεί, διατηρώντας μία ικανοποιητική χρηματοοικονομική κατάσταση στον οργανισμό.
- Ειδικότερα σε ένα μη κερδοσκοπικό οργανισμό, η χρηματοοικονομική διοίκηση προσφέρει την πληροφόρηση έτσι ώστε να μπορέσει να συνεχίσει να λειτουργεί επιτυχάνοντας τους στόχους τους. Οι οικονομικοί πόροι (κέρδος) μπορεί να μην είναι ο στόχος αλλά είναι το μέσο να επιτευχθούν οι στόχοι.

Εισαγωγή στην Χρηματοοικονομική Διοίκηση Δημόσιων Οργανισμών

- Λογιστική
 - Το σύστημα διατήρησης των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενός οργανισμού και τα χρηματοοικονομικά αποτελέσματα των δραστηριοτήτων.
 - Διοικητική λογιστική
Χρηματοοικονομική πληροφόρηση για τον σχεδιασμό στο μέλλον.
 - Χρηματοοικονομική λογιστική
Ανασκοπητική πληροφόρηση
- Χρηματοοικονομική
 - Εναλλακτικές πηγές και χρήσης των οικονομικών πόρων των οργανισμών.
- Δημόσια οικονομικά
 - Κυβερνητική πολιτική σε σχέση με δαπάνες, φορολογία, και δανεισμό.

Εισαγωγή στην Χρηματοοικονομική Διοίκηση Δημόσιων Οργανισμών

- Η χρηματοοικονομική διοίκηση των δημόσιων οργανισμών προωθεί:
 - Χρηματοοικονομικό σχεδιασμό
 - Αποτελεσματικότητα

-
- Οι σημειώσεις στηρίζονται σε τμήματα από:
 - Γεωργακόπουλος, Θ., *Εισαγωγή στην Δημόσια Οικονομική*, Εκδόσεις Μπένου, 1997.
 - Καινούργιος Δημήτριος, *Χρηματοοικονομική Διοίκηση Δ.ημοσίων Επιχειρήσεων κα Οργανισμών*, Εκδόσεις Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, Αθήνα, 2004.